

Muhasebe Eğitiminde Değişim İhtiyacı

Figen ZAİF *

Aydın KARAPINAR **

ABSTRACT

Accounting, like many other applied disciplines, faces problems in education. The aim of accounting education is to make the students gain the knowledge and ability that the accounting profession needs. With this research, the questions of whether or not the educational institutions, which give accounting education, will support accounting profession sufficiently and is there a need for a change in accounting education will be tried to be answered. According to Disraeli change is constant. The world is going through a fast globalization process. At this state we must ask ourselves where we are. This paper is based on reports from 28 faculties which give accounting education and aims at determining their views concerning the issues involved in an effort for change in accounting education.

KEY WORDS: Accounting Education, The Need of Change In Accounting Education

1. Giriş

Eğitim, öğretme ve öğrenme olgularının bir sonucudur. Öğretme planlı belli bir amaca yönelik olarak gerçekleştirilir. Öğrenme ise, öğretim elemanı ile öğrenci arasındaki etkileşim sonucunda oluşur. Bu nedenle eğitimin gerçekleşebilmesi için öğretim sürecinin başarıyla sonuçlandırılmasının yanı sıra öğrenmenin de gerçekleşmiş olması gerekmektedir.

Muhasebe eğitimiyle amaçlanan, öğrenciye mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve tutumların kazandırılmasıdır. Bilgi, muhasebe biliminin özelliği gereği kuram ve uygulama bir arada değerlendirilerek sunulmaktadır.

Etkin muhasebe eğitiminden söz edebilmek için öğrenme ve öğretme süreçleri içerisinde, bilgi aktarmanın yanı sıra, öğrenmenin gerçekleştiğinin bir göstergesi olan bilgileri kullanabilme yeteneğinin de geliştirilmesini de sağlamalıdır.

Amaca yönelik etkin bir muhasebe eğitimi verebilmek için aşağıdaki sorulara cevap bulmak gerekmektedir:

- Muhasebe bilgilerine olan ihtiyaç ne düzeydedir?
- Muhasebecinin işi yalnızca ortaya çıkan mali olayları kayıtlamak mıdır?
- Bir meslek mensubu olarak yetiştirilen öğrencilerin muhasebe bilgilerini kullanma yeteneği ne kadar geliştirilebilmektedir? Mevcut eğitim programı bunu gerçekleştirmek için yeterli midir?

* Araştırma Görevlisi, Dr. Gazi Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü

** Öğretim Görevlisi, Dr. Gazi Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü

- Öğretim elemanı klasik ve modern tüm öğretim tekniklerini kullanabilmekte midir?
- Üniversitelerimizde, öğretim elemanın öğretme tekniklerini kullandığı kısıtları neledir?
- Mevcut not verme sistemi öğrenciyi öğrenmeye teşvik etmekte midir?

Amerikan Muhasebe Birliği meslek mensuplarının talebiyle, yukarıdaki sorulara yanıt bulabilmek için 1989 yılında bir araştırma komisyonu kurmuştur. Komisyon muhasebe eğitiminde değişim ihtiyacını belirlemek amacıyla muhasebe eğitimini, Eğitim programı (İçerik), Öğretme Teknikleri (Metod), Fiziki Koşullar ve Ödüllendirme başlıkları altında incelenmiştir. Etkin bir muhasebe eğitiminden bahsedebilmek için bu koşulların bir arada değerlendirilmesinin gerektiği belirtilmiş ve yetersiz olunan noktalar tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bu araştırmadan yola çıkarak, çalışmamızda, ülkemizdeki üniversitelerde, eğitim programı, öğretme teknikleri, öğretim üyesi, ödüllendirme, fiziki koşulların yeterliliği veya eksik olunan noktalar, yapılacak bir anket çalışmasıyla ortaya konmuştur.

2. EĞİTİM VE ÖĞRETİM

Eğitim, bireyin kişiliğinin gelişmesine yardım eden, ona bilgi ve beceri kazandıran, bireyin ilgi ve yeteneklerine göre meslek sahibi yapan, topluma çevreye ve yeniliklere duyarlı ve uyumlu olmasını sağlayan bir süreçtir (ORHANER E., TUNÇ A.; 2001,s.3).

Eğitim, bireye bilgi ve beceri kazandırmasının yanı sıra ahlaki ve kültürel davranışların oluşturulmasını da sağlar.

Öğretim ise, eğitimin amacıdır. Öğretim, belli bir alanda, bir amaca yönelik olarak, bir takım teknikler kullanarak bireye bilgi kazandırma sürecidir. Öğretme ise öğrenmeye etki eden faaliyetlerin tümüdür.

Birey ya ezberleyerek ya anlayarak ya da yaparak öğrenmektedir. Eğitici en iyi öğrenmeyi gerçekleştirebilmek için öğretim yöntemleri geliştirir. Öğretim yöntemi yalnızca kullanılacak öğretme tekniklerini değil, aynı zamanda ders araç gereçlerinin, derslik özellikleri ve öğrenci sayısı gibi koşullar dikkate alınarak oluşturulur. Öğretim yöntemlerini öğrenmeye ve öğretmeye yönelik öğretim yöntemleri olarak sınıflandırılmak mümkündür (ORHANER, E. TUNÇ, A., 2001 s. 85, AÇIKGÖZ, Ü.K., 1998, s. 289-327).

Öğretmeye yönelik öğretim yöntemleri:

- Anlatım Yöntemi (Sunuş)

- Soru Cevap Yöntemi
- Problem Çözme Yöntemi (Tartışma)
- Gözlem Gezisi Yöntemi (Örnek Olay İnceleme)'dir.

Öğrenmeye yönelik öğretim yöntemleri ise,

- Bireysel Çalışma (Araştırma Yoluyla Öğretme)
- Grup veya Ortak Çalışma Yönetimi (İşbirlikli Öğrenme)'dir.

113

Eğitim ve Öğretim iç içe kavramlar olması nedeniyle sık sık karıştırılan ve birbirlerinin yerine kullanılan kavramlardır. Ancak, öğretim eğitimin bir parçasıdır.

Mesleki eğitimin kazandırıldığı üniversitelerde öğrenci sayısı, dersliklerin özellikleri, konu aktarımında teknolojik imkanlardan yararlanabilme ve öğrencinin mesleğe olan ilgisi öğrenmenin gerçekleşmesini etkileyen hususlardır.

Yine, öğrencilere verilecek derslerin nitelikleri ve içerikleri, hangi öğretme tekniklerini kullanacağı ve öğrenmenin ne oranda gerçekleştiğinin tespiti için değerlendirme sürecinin öğrenmeye etkilerini öğretim elemanın öğretim yöntemini oluştururken dikkate alacağı kısıtlardır.

Bunların yanı sıra mesleğin özelliği gereği kuram ve uygulamanın bir arada aktarılması, hem programdata, hem de öğretme tekniklerinde değişimi kaçınılmaz hale getirmektedir.

3. MUHASEBE EĞİTİMİ VE DEĞİŞİM İHTİYACI

Mesleki eğitimde, bireye mesleğin gerektirdiği bilgi ve beceriyi kazandırmanın yanı sıra o meslekle ilgili olarak zihinsel, duygusal, sosyal ve ekonomik yönlerden geliştirme esastır (KARAAĞAÇLI, M.; 2002, Naklen: s.113).

Mesleki bilgi ve becerinin kazandırılmasında, muhasebe biliminin kuramsal yapısının, önemi ve gereği tartışılmaz. Ancak; muhasebenin uygulama ile iç içe bir bilim olması nedeniyle, temel bilgiler öğrenciye sunulurken bunların dış dünya ile ilişkilendirilmesi de kaçınılmazdır. Bu nedenle yasal düzenlemeler, işletmelerin içinde buldukları sektörün özellikleri ve uygulamalar öğretim süreci içinde etkili olmaktadır.

Muhasebe eğitimi programı, hem kuram hem de uygulama bir arada değerlendirilerek hazırlanmalıdır. Muhasebe kuramı çerçevesinde kayıtlama sistemi öğrencilere aktarılırken, muhasebe tarafından üretilen finansal bilginin kullanıcıları olacak kişiler olacakları da göz önüne alınmalıdır. Böylece

öğrencilerin bir anlamda meslek mensuplarının zihinsel yönden gelişmelerini sağlanmış olacaktır.

114

Ülkemizde muhasebe eğitimi yalnızca yüksek öğretim kurumlarında değil aynı zamanda orta öğretim aşamasında ve meslek kuruluşları tarafından da verilmektedir. Yüksek öğretim kurumları içerisinde lisans düzeyinde eğitim veren 45 devlet, 19 adet vakıf üniversitesi bulunmaktadır. Bu üniversitelerde toplam 23.315 öğrenci eğitim görmektedir (BAYAZITLI, 2000, s. 44-48). Öğretim elemanın bilgi birikimi, bilgiyi aktarma yeteneği ve kullandığı öğretme teknikleri ideali yakalayacak düzeyde de olsa bazı fiziki koşullar (sınıflar, öğrenci sayısı, teknolojik imkanlardan yararlanabilme gibi) bu hedefe ulaşmayı engelleyebilmektedir.

Sosyal bir bilim olan muhasebe, ekonomik, teknolojik gelişmeler ve küreselleşmeye bağlı olarak ortaya çıkan değişimlerden etkilenmektedir. Bu çerçevede de muhasebe eğitimi ve eğitim programı değişim sürecinde güncelliğini yitirmemelidir. Muhasebe eğitim programının, yasalarda, teknolojiye, ekonomide, ders araç ve gereçlerindeki değişime göre yeniden yapılandırılması gerekmektedir.

Muhasebe eğitiminin amacı, öğrencinin işletme kararlarına yararlı bilgilerin saptanması, toplanması, işlenmesi, doğruluğunun denetlenmesi, raporlar içinde özetlenmesi ve bu raporların incelenmesinden çıkarılan sonuçların karar almada kullanılması konusunda bilgilendirilmesi ve bu bilgilerin uygulanması konusunda öğrenci yeteneğinin geliştirilmesidir (AYSAN M., 1979, s.250).

4. LİTERATÜR TARAMASI

Muhasebe eğitiminde de diğer tüm disiplinlerde olduğu gibi, klasik yöntemlerle eğitim anlayışı teknolojik gelişmelere de paralel olarak yetersiz kalmaktadır. Klasik, bir başka ifadeyle geleneksel teknikler muhasebenin temelini vermede yeterli hatta gerekli olabilir, ancak, muhasebenin sağladığı finansal bilgilerin kullanılması karar alma aşamasında yetersiz kalmaktadır.

Bu nedenle muhasebe eğitiminde yeni arayışlara girilmiştir.

1989 yılında Amerika'daki 8 büyük firma "Eğitime Bakış: Muhasebe Mesleğinde Başarı İçin Yapılabilecekler" başlıklı bir çalışma yayınlamışlardır. Çalışma mevcut muhasebe eğitimi tarafından verilen muhasebe bilgisinin kalitesi ve miktarı konusundaki kaygılarını vurgulamaktadır (S.M. GORDON, F.WINDAL, J. SYLVESTRE; 1995, s.1).

Bu çalışmayı dikkate alan Amerikan Muhasebe Birliği (American Accounting Association) muhasebe eğitiminde değişimi yönlendirecek

Muhasebe Eğitimi Değişim Komisyonu' nu (Accounting Education Change Commission) kurmuştur. Her ne kadar bu talep meslek birlikleri ve mensuplarından gelmiş olsa da komisyon değişimin muhasebe eğitiminin verildiği fakülteler ve yüksek okullar tarafından desteklenmesi gerektiğini çalışmalarında vurgulamıştır.

Komisyon, muhasebe eğitiminde ağırlığın işlemlerden çok kavramlara verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Böylece olaylar karşısında, olayları değerlendirme ve karar alma yeteneklerinin de gelişeceği düşünülmüştür (S.M. GORDON, F.WİNDAL, J. SYLVESTRE; 1995, s.3).

Muhasebe Eğitimi Değişim Komisyonu' nun (AECC) yapmış olduğu bu çalışmada muhasebe eğitiminde değişimin kavram ve ilkelere ağırlık vererek öğrencilerin ezberleyerek öğrenme yerine anlayarak öğrenmeyi sağlayacağı sonucu çıkmıştır (S.M. GORDON, F.WİNDAL, J. SYLVESTRE; 1995, s.4).

Komisyonu göre, muhasebe eğitim programlarında aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir:

1. İçerik: Sürekli ve yaratıcı öğrenmeyi sağlayacak esaslara dayandırılmalıdır.

2. Metod: Öğrencileri klasik metodlarla eğitmek, onların olayları tanınması, araştırma yapması, analiz etmesi yeteneklerinin gelişmemesi ve sonuçtan uzaklaşmasına neden olmaktadır.

3. Davranış: Öğrencileri kalıcı ve sürekli öğrenmeye, sürekli araştırmaya teşvik etmelidir. (D.D.BOYD, S.BOYD, W.L.BOYD; 2000, s.3)

Bu hususların gerçekleştirilebilmesi için özellikle muhasebe temel kavram ve ilkelerinin öğrencilere ağırlıklı olarak aktarıldığı Muhasebeye Giriş (Geel Muhasebe) ders içeriğinin değiştirilmesi üzerinde durulmuştur. Muhasebe 1 ve 2 dersleri, karar almayı destekleyici finansal bilgiyi üretmeyi öğretmek için olduğu vurgulanmıştır (D.D.BOYD, S.BOYD, W.L.BOYD; 2000, s.3).

Komisyonun yaptığı çalışma sonucunda, öğretim elemanları muhasebe eğitiminde temel olmayan değişikliklere ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmada, öğrencilerin profesyonel muhasebe ve denetim standartlarına aşına olarak yetiştirilmeleri gerektiği belirtilmiştir. Öğrencilerin zihinsel, yazılı ve sözlü becerilerinin ortaya çıkarılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

5. ARAŞTIRMA SINIRLARI VE YÖNTEMİ:

Araştırma, Muhasebe Eğitimi Değişim Komisyonu' nun (AECC) belirttiği muhasebe eğitiminde dikkate alınması gereken hususların ülkemizdeki

muhasebe eğitimi programındaki yerini incelemiştir. Bunlar, Eğitim Programı (İçerik), Öğretim Teknikleri (Metod) ve öğrenmeyi ölçme-değerlendirmedir.

116 Bu başlıklar altında oluşturulan sorular ile öğretim üyelerinin görüşlerini olarak değişim ihtiyacı ve boyutunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, lisans düzeyinde eğitim veren 25 devlet ve 3 vakıf üniversitesinin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinde muhasebe derslerini veren öğretim üyelerine anket uygulanmıştır.

Her ne kadar ülkemizde 45 devlet ve 19 vakıf üniversitesi bulunsa da muhasebe eğitimi için muhasebe öğretim elemanı kadrosu yeterli üniversiteler gelişmekte olan üniversitelere destek vermektedir. Bu nedenle öğretim elemanın yoğun olduğu üniversiteler uygulama için seçilmiştir.

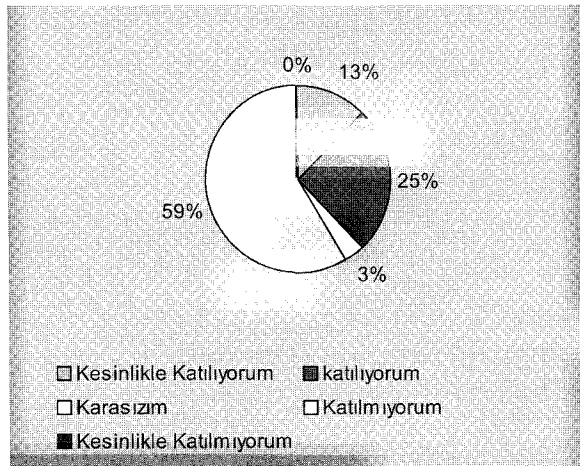
Çalışmada anket sonuçları yüzde yöntemi ile ifade edilecektir. Ayrıca, birbirini etkileyen unsurlar (örneğin öğrenci sayısı ve öğretim tekniklerinin uygulanabilirliği, gibi), değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Ki-Kare (Chi-Square) Bağımsızlık testi yapılmıştır.

6. ARAŞTIRMA SONUÇLARI

Yapılan anket çalışması muhasebe eğitimi veren 60 öğretim üyesine uygulanmıştır. Anketi cevaplayan 60 öğretim üyesinin 16'sı profesör, 11'i doçent, 19'u yardımcı doçent, 14'ü ise öğretim görevlisi doktor unvanına sahiptir.

Her bir soruya verilen cevaplara ilişkin yüzde dağılımlar aşağıdaki gibidir:

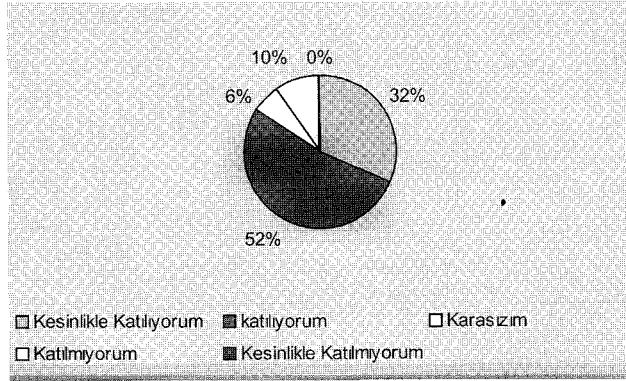
- ❖ Soru 1: Muhasebe Eğitimi Programında Temel Değişikliklere İhtiyaç Vardır:

Yapılan anket sonucunda, muhasebe eğitim programında temel değişikliklere ihtiyaç olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

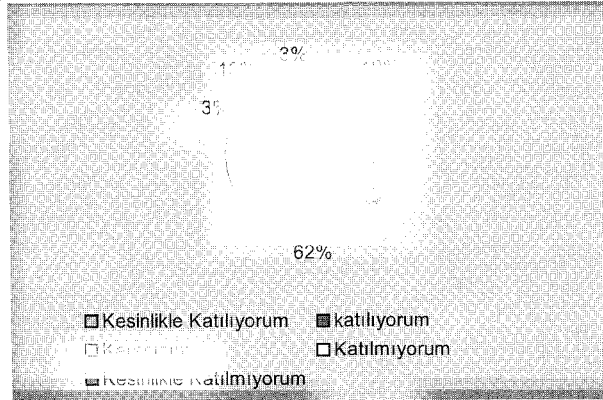
❖ Soru 2: Muhasebe Eğitimi Programında Değişikliklere İhtiyaç Vardır:

117

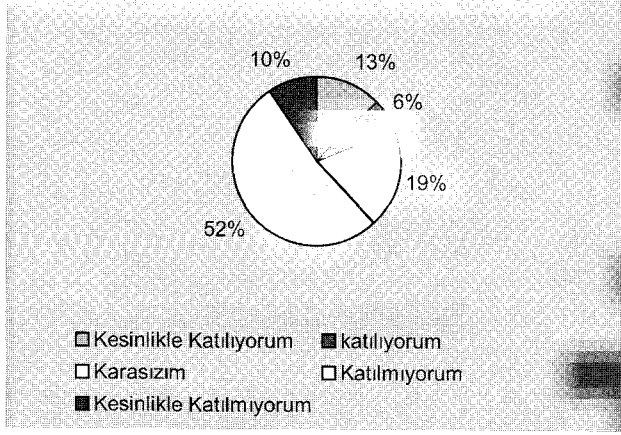
Öğretim üyelerinin çoğu, muhasebe eğitiminde temel olmayan program değişikliklerine ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir.

❖ Soru 3: Geleceğin Muhasebecileri Artan Talebi karşılayacak Muhasebe Alt Yapısını Alamıyorlar:

Araştırma sonucunda öğretim üyeleri, geleceğin muhasebecilerinin artan talebi karşılayacak muhasebe alt yapısını alamadıklarını belirtmişlerdir. Diğer uygulamalı bilimler gibi muhasebe eğitiminde de hem kuram hem de uygulamayı bir arada aktarılması gerekmektedir. Öğrencilere muhasebe alt yapısı verildiğinde uygulamada karşılaşacakları sorunları çözmeleri de mümkün olabilecektir.

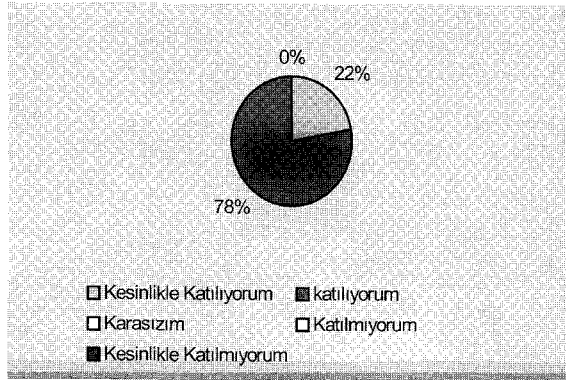
- ❖ Soru 4: Amacına Yönelik Olması İçin Muhasebe Programları Öğrencilerin Kendi Kendilerine Öğreneceği Şekilde Olmalıdır:

Muhasebe bilimi her ne kadar sosyal bilimlere sınıflanmasında yer alsada da kendi içinde matematiksel bir mantık içermektedir. Bu mantık da öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmeleri yerine öğretim üyeleri tarafından onlara aktarılması daha doğru olacaktır. Bu mantık iyi bir şekilde kavrandıktan sonra devamını öğrenci kendini geliştirerek getirebilir.

Bu nedenle araştırma sonucunda, anketi cevaplayan öğretim üyelerinin %62'si, muhasebe eğitim programlarının öğrencilerin kendi kendilerine öğreneceği şekilde olmaması gerektiğini düşünmektedirler.

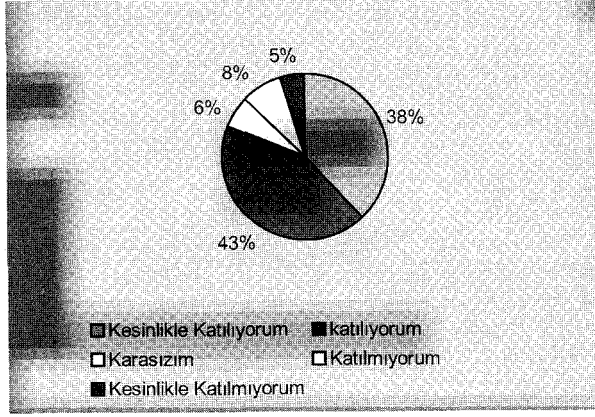
- ❖ Soru 5: Öğrenciler Çoklu Bilgi Sisteminin Kullanımı Sonucu Oluşan Yapısal Olmayan Sorunları Çözebilmeli Veya Belirleyebilmelidir.

Yapılan anket çalışması sonucunda öğrencilerin çoklu bilgi sisteminin kullanımı sonucu oluşan yapısal olmayan problemleri çözebilmeleri veya belirleyebilmelerinin beklendiği görülmektedir.

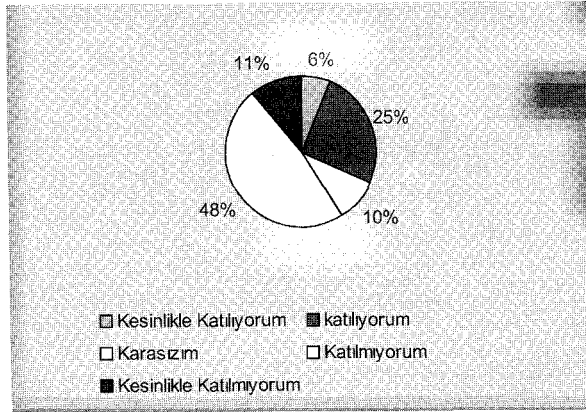

- ❖ Soru 6: Muhasebe Programları Öncelikle İş Sınavlarına Yönelik Olmalıdır:

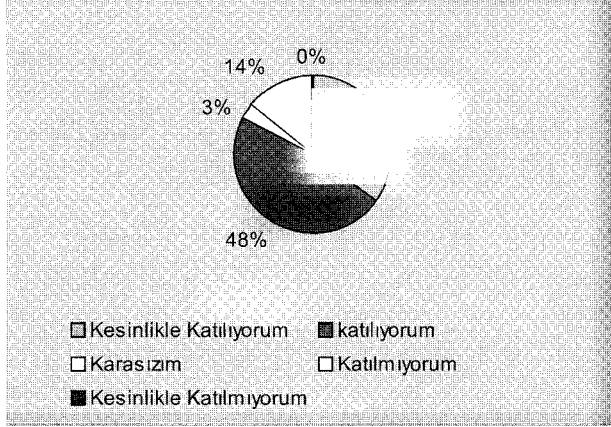
Araştırma sonucunda, muhasebe eğitim programlarının öncelikle iş sınavlarına yönelik olarak hazırlanmaması sonucu ortaya çıkmaktadır. Etkin bir muhasebe eğitimi ile öğrencilerin meslek yaşamlarında da başarılı olmaları sağlanmış olacaktır.

- ❖ Soru 7: Muhasebe Eğitiminde Vergi Uygulamalarına Daha Fazla Önem Verilmelidir:

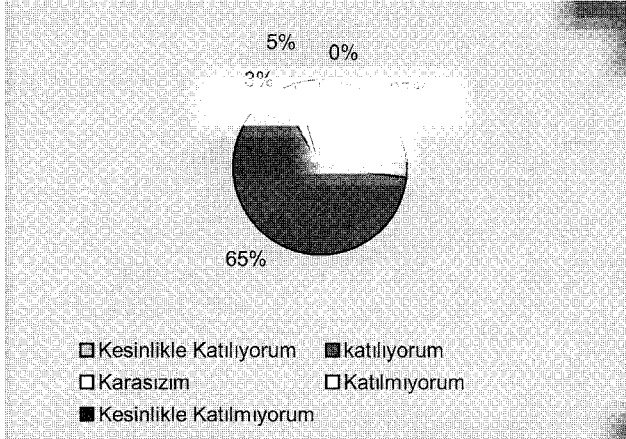
Uygulamalı bir bilim olan muhasebe, ilkeleri ve kurallarının yanı sıra ilişkide olduğu dış çevrede var olan yasal düzenlemelerden de etkilenmektedir. Araştırma sonucunda da görülmüştür ki, öğretim üyelerinin %60'ı muhasebe eğitim programları vergi uygulamalarına ağırlık vererek oluşturulmaması gerektiğini düşünürken yaklaşık %32'si vergi uygulamalarına ağırlık verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Öğretim üyelerinin %8'i ise bu konuda kararsız kalmaktadır.

- ❖ Soru 8: Muhasebe Programında Finansal Olayların Kayıtlamasından Çok Analizine Önem Verilmelidir:

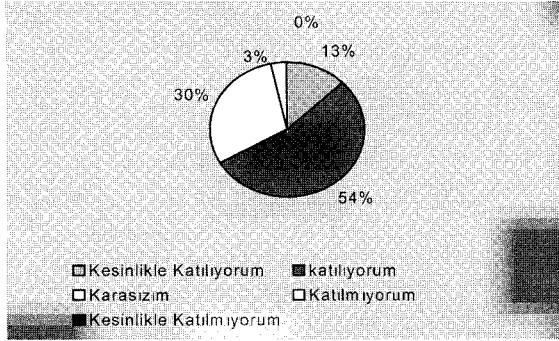
Anket sorularını cevaplayan öğretim üyelerinin %83'si finansal olayların kayıtlamasından çok analize önem verilmesi gerektiği görüşündeler.

- ❖ Soru 9: Öğrenciler Profesyonel Muhasebe ve Denetim Standartlarına Aşına Olacak Şekilde Eğitilmelidir:

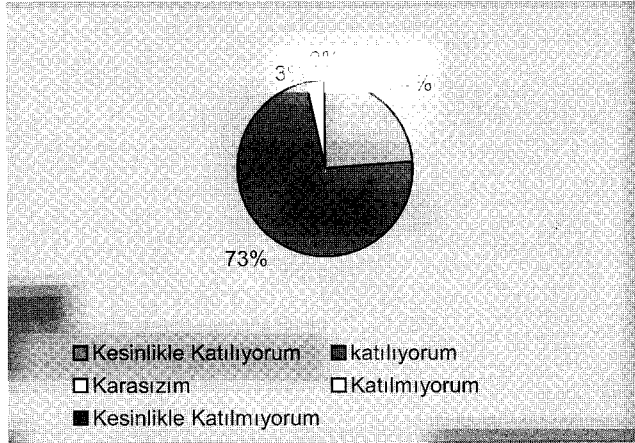
Küreselleşmeye giden dünyamızda muhasebe bilimi de bu gelişmeden etkilenmektedir. Araştırmamız sonucunda, etkin bir muhasebe eğitiminin verilebilmesi için eğitim programının oluşturulması aşamasında profesyonel muhasebe ve denetim standartlarına aşına olacak şekilde yetiştirilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

- ❖ Soru 10: Muhasebe Programında Yazılı ve Sözlü İletişim Becerisine Daha Fazla Önem Verilmelidir:

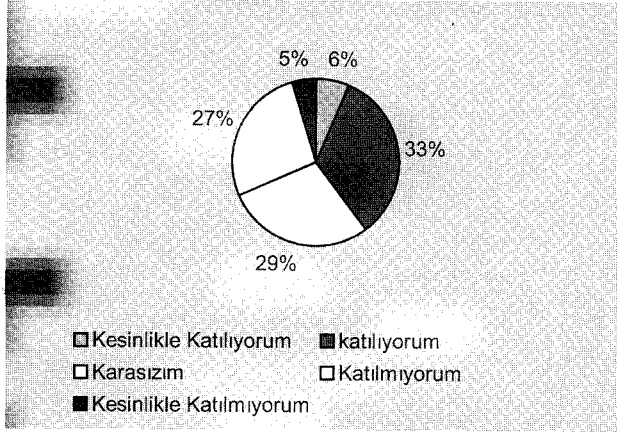
Anketi cevaplayan öğretim üyelerinin %66.7'si eğitim programında yazılı ve sözlü iletişim becerisine önem verilmesi gerektiğini belirtirken, %33.3'ü kararsız kalmaktadırlar. Muhasebe eğitimi programında yazılı ve sözlü iletişim becerilerinin gelişmesine önem verilmesiyle, öğrendikleri bilgileri ifade etme yeteneklerinin de geliştirilmesi sağlanmış olacaktır.

- ❖ Soru 11: Muhasebe Eğitimi Programında Zihinsel Beceriye Daha Fazla Önem Verilmelidir:

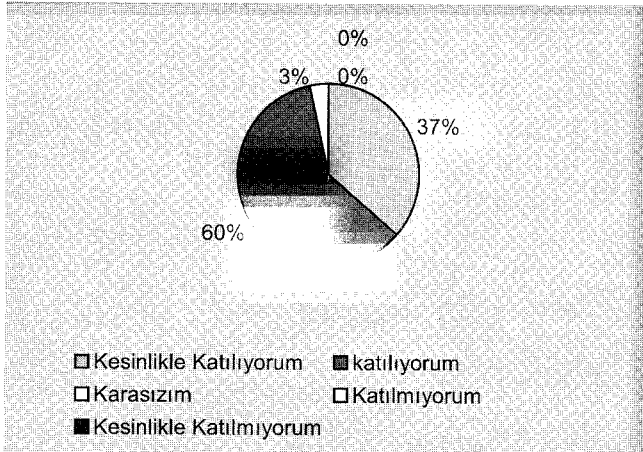
Araştırma sonucunda öğrencilerin zihinsel becerilerinin geliştirecek muhasebe eğitim programı hazırlanması gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır.

- ❖ Soru 12: Muhasebe Eğitimi Programında Şahsi Beceriye Daha Fazla Önem Verilmelidir:

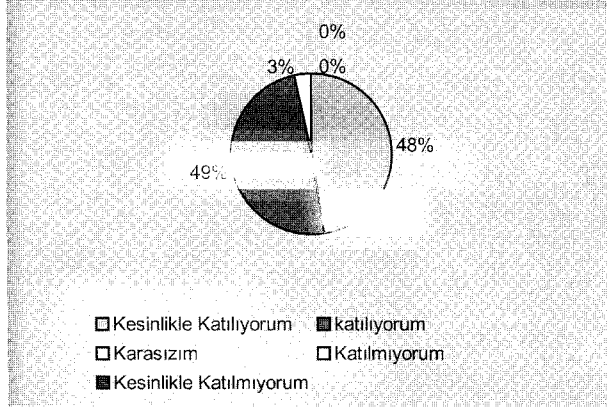
Anketimizi cevaplayan öğretim üyelerinin %39'u (Katılıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum görüşlerinin toplam yüzdesi) şahsi beceriye yer verilmesi gerektiğini görüşünde iken, %27'si bu görüşe katılmamakta, %29'u ise kararsız kalmaktadır.

- ❖ Soru 13: Muhasebe Eğitimi Programında Meslek Ahlakına Daha Fazla Önem Verilmelidir:

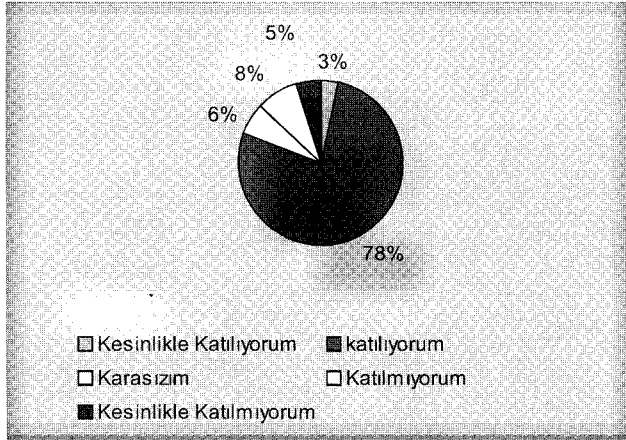
Anket sorularını cevaplayan öğretim üyelerinin çoğu eğitim programın meslek ahlakına önem verilerek hazırlanması gerektiği görüşüne katılmaktadırlar.

- ❖ Soru 14: Uygulamanın Gerçekleri Hakkında Önemli ve Sürekli Bilgi Kaynağı Sağlayacak Yeni Yollar Geliştirilmelidir:

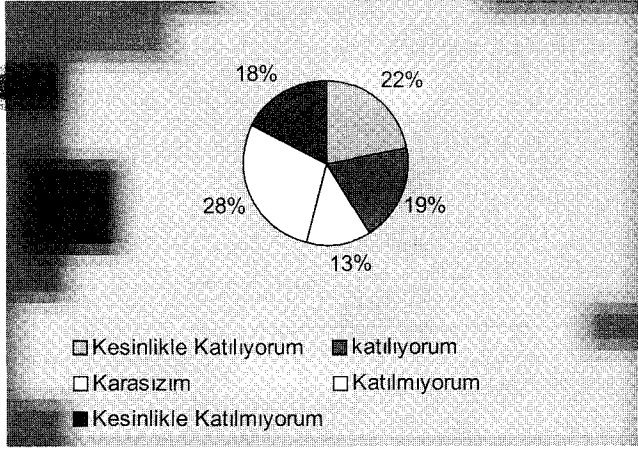
Uygulamalı bilimlerden olan muhasebe çevresinde yaşanan gelişmelerden etkilenmektedir. Bu nedenle araştırma sonucunda da görülmüştür ki, uygulamanın gerçekleri hakkında önemli ve sürekli bilgi kaynağı sağlayacak yeni yollar geliştirilmelidir.

- ❖ Soru 15: Öğretme Tekniklerinde Temel Değişikliklere İhtiyaç Vardır:

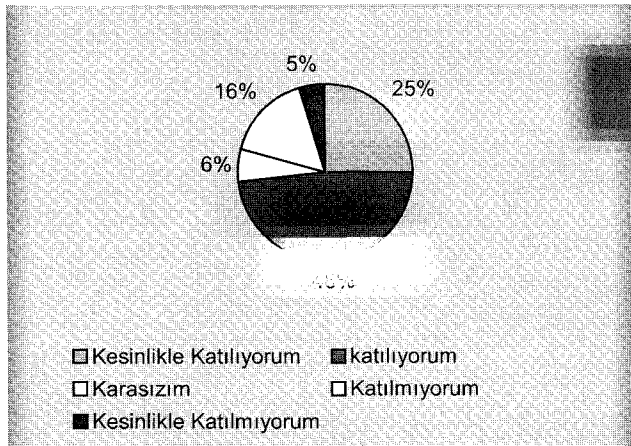
Araştırmamıza katılan öğretim üyelerinin %81'i (Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum görüşlerinin toplam yüzdesi) öğretim tekniklerine temel değişikliklere ihtiyaç olduğu görüşüne katılırken, %12'si temel değişikliklere ihtiyaç olmadığını düşünmekte, %7'si ise kararsız kalmaktadır.

- ❖ Soru 16: Mevcut Öğrenci Sayısı Öğretme Tekniklerinin Uygulanması İçin Yeterlidir:

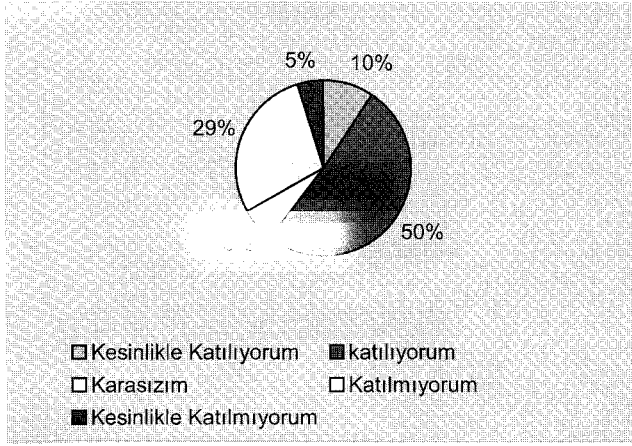
Eğitim programı veya öğretim üyesi yeterli dahi olsa öğrenci sayısının fazla olması etkin ve kalıcı muhasebe eğitiminin verilmesinde, öğretme tekniklerinin uygulanmasında önemli bir etmendir. Yapılan anketle, öğretim üyelerinin %41'i öğrenci sayısının öğretme tekniklerinin uygulanması için yeterli olduğunu düşünürken, %47'si bu görüşe katılmamaktadır. %12'si ise bu konuda kararsız kalmıştır.

- ❖ Soru 17: Mevcut Teknik Yapı Öğretme Tekniklerinin Uygulanması İçin Yetersizdir.

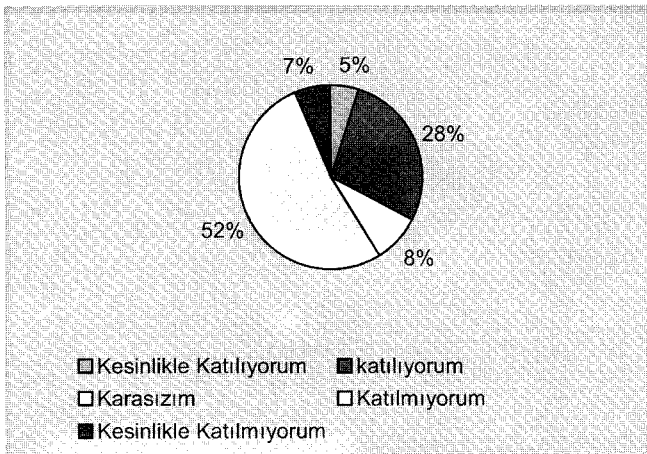
Anket sorularımızı cevaplayan öğretim üyelerini mevcut teknik yapının öğretme tekniklerinin uygulanmasında yetersiz olduğu görüşüne katılmaktadırlar.

- ❖ Soru 18: Öğretim Üye Sayısı Öğretme Tekniklerinin Uygulanması İçin Yeterlidir:

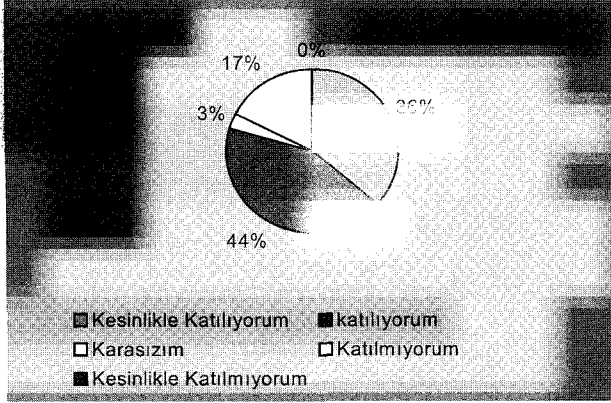
Eğitim programı, fiziksel koşullar, teknik yapı, öğrenci sayısı ve öğretim üye sayısının yeterli olması kısıtları bir arada değerlendirilmesi gerekmektedir. Anketimizi cevaplayan öğretim üyelerinin %60'si öğretim üye sayısının yeterli olduğu görüşüne katılırken, %34'ü bu görüşe katılmamakta, %6'sı ise kararsız kalmaktadır.

- ❖ Soru 19: Şu Anki Öğretme Uygulamaları Öğrenciyi Düşünmeye Teşvik Etmemektedir:

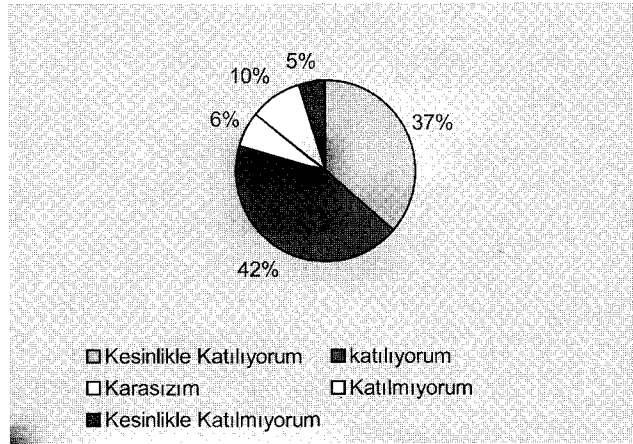
Öğretim üyelerinin %57'si şu anki öğretim uygulamalarının öğrenciyi düşünmeye teşvik ettiğini düşünmekte, % 32'si ise bu görüşe katılmamaktadır.

- ❖ Soru 20: Ders Sunumu Alıştırma Kitabına Ve Kurallara Bağlı Problem Çözme Tarzına Dayanmamalıdır:

Araştırma sonucuna göre, ders sunumu alıştırma kitabına ve kurallara bağlı problem çözme tarzına dayanmamalıdır.

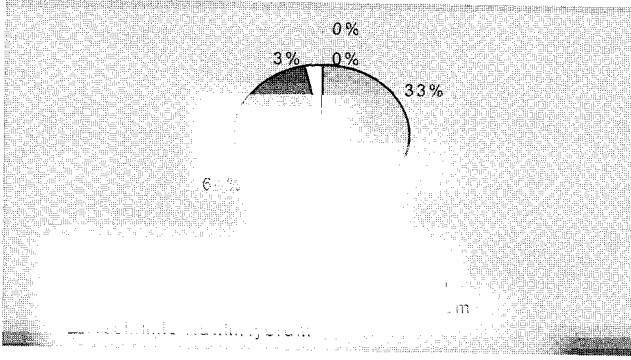
- ❖ Soru 21: Takım ve Grup Yaklaşımı Sınıfta Yaygın Bir Şekilde Kullanılmalıdır:

Öğretim üyeleri takım ve grup yaklaşımının sınıfta yaygın bir şekilde kullanılması görüşüne katılmaktalar. Ancak, öğrenci sayısının fazla olduğu üniversitelerimizde bu uygulamanın yapılması güç hatta imkansız olabilmektedir.

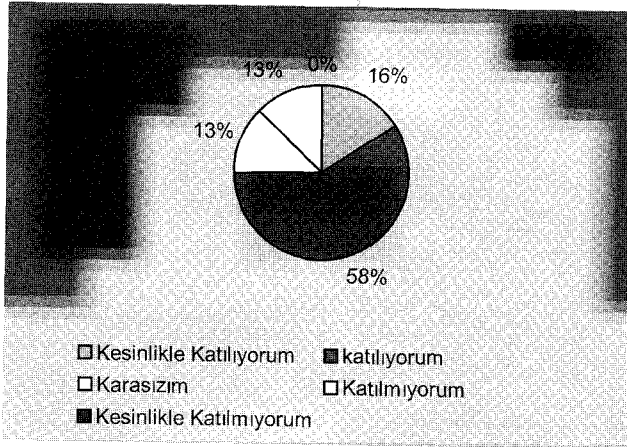

- ❖ Soru 22: Örnek Olaylara Dayalı Öğretim Tekniği Sınıfta Yaygın Bir Şekilde Kullanılmalıdır:

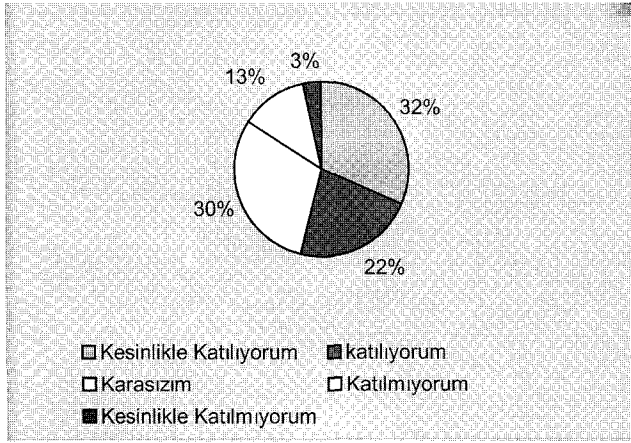
Araştırma ile, örnek olaylara dayalı öğretim tekniğinin sınıfta yaygın şekilde kullanılması sonucu ortaya çıkmıştır. Böylece öğrenci kuramsal olarak öğrendiği bilgileri uygulama yaparak pekiştirmiş olacaktır.

- ❖ Soru 23: Yazılı Ödevler, Çoğu Muhasebe Dersinin Önemli, Kabul Görmüş Bir Unsurdur:

Yazılı ödevler, çoğu muhasebe dersinin kabul görmüş bir unsuru olduğuna araştırmaya katılan öğretim üyelerinin %75'i katılmaktadır. %12.7'si bu görüşe katılmazken %12.7'si ise kararsız kalmıştır.

❖ Soru 24: Muhasebe Eğitiminde Mutlaka Staja Yer Verilmelidir:

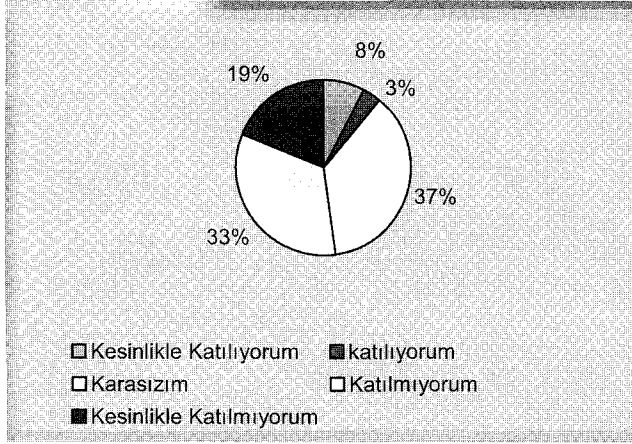
Araştırmaya katılan öğretim üyelerinin %54'ü muhasebe eğitiminde staja yer verilmesi gerektiğini düşünürken, %16'sı bu görüşe katılmamakta, %30'u ise kararsız kalmaktadır.

❖ Soru 25: Varolan Not Verme Sistemi Öğrenciyi Öğrenmeye Motive Etmektedir:

Anket sonucunda, şu anda üniversitelerimizde uygulanan ders geçme veya not verme sisteminin öğrenciyi motive etmeği görüşü ağırlık kazanmaktadır. Öğretim üyelerinin %38'i ise mevcut sisteminin öğrenciyi öğrenmeye motive ettiğine katılmaktadırlar.

- ❖ Soru 26: Varolan Ödüllendirme Sistemi Öğretim Üyesini Öğretmeye Motive Etmektedir:

Mevcut ödüllendirme sisteminin öğretim üyesini öğretmeyi motive ettiği konusunda ise öğretim üyelerinin görüşleri çeşitlilik göstermektedir. Öğretim üyelerinin %52'si ödüllendirme sisteminin öğretim üyesi motive etmediğini, %11'i motive ettiğini düşünmekte, %37'si ise bu konuda kararsız kalmaktadır.

Ki-Kare analizlerinin sonuçları ise aşağıda verilmeye çalışılmıştır.

Analizde değişkenler beşli likert ölçeğiyle puanlandırılmıştır. Ki-Kare analizlerinde kullanılacak hipotezler aşağıda belirtildiği gibidir:

Ho: X1 değişkeni ile X2 değişkeni arasında bağımlılık (ilişki) yoktur.

H1: X1 değişkeni ile X2 değişkeni arasında bağımlılık (ilişki) vardır.

Ki-kare, dağılımı ailesinin belli bir üyesi, çoğunlukla serbestlik derecesi denen tek bir katsayıyla nitelenir. (NEWBOLD; 2000, 268). Asimetrik Sigma bir başka ifadeyle P değeri 0.05 ( )'dan büyük ise Ho hipotezi geçerli olacak, P değeri 0.05'den küçük ise H1 hipotezi geçerli olacaktır (Bkz.NEWBOLD; 2000, 268-274).

Analizin özelliği gereği iki farklı değişken arasındaki ilişki ölçülmeye çalışılmaktadır. Yaptığımız değerlendirmede örneğin, 1. soru ile 2. soru arasında ilişki olup olmadığı ölçülmeye çalışılmıştır.

Buna göre "Muhasebe eğitiminde değişim ihtiyacı" (soru 2) ile "Geleceğin muhasebecileri Artan Talebi karşılayacak muhasebe alt yapısını alamıyorlar" (soru 3) değişkenleri incelediğimizde (Pearson Chi-Square) P değeri 0,05'den küçük çıktığı için her iki değişken arasında ilişki vardır (H1 hipotezi).

SORU2 * SORU3 Crosstabulation

Count		SORU3				Total	
		,00	kesinlikle katılıyorum	katılıyorum	kararsızım		katılmıyorum
SORU2	,00			2		2	4
	kesinlikle katılıyorum		4	16			20
	katılıyorum	2	8	21	2		33
	katılmıyorum					6	6
Total		2	12	39	2	8	63

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	58,023 ^a	12	,000
Likelihood Ratio	48,179	12	,000
Linear-by-Linear Association	8,643	1	,003
N of Valid Cases	63		

a. 17 cells (85,0%) have expected count less than 5.
The minimum expected count is ,13.

"Öğrenciler Çoklu Bilgi Sisteminin Kullanımı Sonucu Olaşın Yapısal Olmayan Sorunları Çözebilmeli Veya Belirleyebilmelidir" (Soru 5) değişkeni ile "Muhasebe Eğitimi Programında Zihinsel Beceriye Daha Fazla Önem Verilmelidir" (Soru 11) değişkeni ilişki vardır.

SORU5 * SORU11 Crosstabulation

Count		SORU11			Total
		kesinlikle katılıyorum	katılıyorum	kararsızım	
SORU5	kesinlikle katılıyorum	5	7	2	14
	katılıyorum	10	39		49
Total		15	46	2	63

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	9,377 ^a	2	,009
Likelihood Ratio	8,413	2	,015
Linear-by-Linear Association	,005	1	,944
N of Valid Cases	63		

a. 3 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,44.

"Öğrenciler Çoklu Bilgi Sisteminin Kullanımı Sonucu Oluşan Yapısal Olmayan Sorunları Çözebilmeli Veya Belirleyebilmelidir" (Soru 5) değişkeni ile "Muhasebe Eğitimi Programında Şahsi Beceriye Daha Fazla Önem Verilmelidir" değişkeni arasında yine aynı değerlendirme ilişki vardır.

SORU5 * SORU12 Crosstabulation

Count	SORU12					Total
	,00	kesinlikle katılıyorrum	katılıyorrum	kararsızım	katılmıyorum	
SORU5 kesinlikle katılıyorrum	3		4	4	3	14
katılıyorrum		4	17	14	14	49
Total	3	4	21	18	17	63

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	11,971 ^a	4	,018
Likelihood Ratio	11,379	4	,023
Linear-by-Linear Association	2,189	1	,139
N of Valid Cases	63		

a. 7 cells (70,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,67.

"Öğretme Tekniklerinde Temel Değişikliklere İhtiyaç Vardır" "Mevcut Teknik Yapı Öğretme Tekniklerinin Uygulanması İçin Yetersizdir." İlişki vardır. Öğretme tekniklerinin uygulanabilmesi için teknik yapının güçlendirilmesi gerekmektedir.

SORU15 * SORU17 Crosstabulation

Count	SORU17					Total
	kesinlikle katılıyorrum	katılıyorrum	kararsızım	katılmıyorum	kesinlikle katılmıyorum	
SORU15 kesinlikle katılıyorrum		2				2
katılıyorrum	16	24	4	5		49
kararsızım		2		2		4
katılmıyorum		2		3		5
kesinlikle katılmıyorum					3	3
Total	16	30	4	10	3	63

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	79,234 ^a	16	,000
Likelihood Ratio	40,287	16	,001
Linear-by-Linear Association	22,795	1	,000
N of Valid Cases	63		

a. 22 cells (88,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,10.

SONUÇ:

Muhasebe eğitiminin amacı bilgilerini kullanabilen, yorumlayabilen ve yalnızca ülkemizdeki yasal düzenlemelerle değil, uluslar arası uygulamalarla da bağlantısını kurabilen meslek mensupları yetiştirmektir.

Öğrenmenin ve öğretme süreçlerinin aynı anda gerçekleşmesi için bahsettiğimiz öğretme tekniklerinin her zaman öğretim elemanları tarafından kullanılması mümkün olamamaktadır. Etkin bir muhasebe eğitiminin gerçekleştirilebilmesi için; eğitim programı, öğretim üyesi, fiziki koşullar, ders geçme sistemleri bir arada dikkate alınarak oluşturulmalıdır.

Bu çerçevede yapmış olduğumuz araştırma ile aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretim üyelerinin yaklaşık %53'ü muhasebe programında temel olmayan değişikliklere ihtiyaç olduğunu belirttikler.
- Geleceğin muhasebecilerinin artan talebi karşılayacak muhasebe alt yapısını alamadıkları görülmüştür.
- Muhasebe programları iş sınavlarına ve vergi uygulamalarına yönelik değil, öğrencinin zihinsel, yazılı ve sözlü iletişim becerisini ortaya çıkaracak şekilde olması gerektiği kabul görmüştür.
- Öğrenciler profesyonel muhasebe ve denetim standartlarına aşına olarak yetiştirilmesi ve finansal olayların kayıtlamasından çok analize önem verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.
- Öğretim üyelerinin %81'i mevcut öğretme tekniklerinde değişikliğe ihtiyaç olduğu görüşüne katılmaktadırlar. Ancak öğretme tekniklerinin uygulanabilmesi için hem öğrenci sayısı fazla hem de teknik yapı yetersizdir olduğu sonucu da çıkmaktadır.
- Ders sunumu, alıştırma kitabına, kurallara bağlı problem çözme tarzına dayanmamalı, takım ve grup yaklaşımı sınıfta yaygın bir şekilde kullanılması gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki, öğrenci sayısı ve sınıf ortamı bu yaklaşımların uygulanmasında önemli bir kısıttır.
- Öğretim üyelerinin yaklaşık %54'ü muhasebe eğitiminde staja yer verilmesi gerektiğini düşünürken %30.2'si de kararsız kalmıştır.
- Öğretim üyelerinin %55'i mevcut ödüllendirme sisteminin öğrenciyi motive etmediği belirtmiştir.

Eğitim psikolojisi üzerine yapılan araştırmalar öğrencilerin çoğunun derse dinleyici olarak katılmaktan çok problemlerle aktif bir şekilde uğraşmak

suretiyle daha iyi öğrendiklerini ve akılda tuttuklarını ortaya koymaktadır(ÖZBİREKCİKLİ, Naklen; 2000, s.77). Örnek olaylar ve problem çözme tekniği ile öğrenme, her bir kaydın finansal tablolara olan etkileri ve bilgilerin yorumlanması öğrencilere aktarırsa bilgi derinleşecektir.

Araştırmamızın sonucunda öğretim üyeleri de bir test kitabına veya kurallara bağlı problem çözme tekniğinden çok örnek olaylara dayalı öğretim tekniğinin sınıfta yaygın bir şekilde kullanılmasının etkin öğrenmeyi sağlayacağı görüşüne katıldıkları görülmektedir.

Muhasebe eğitimi programlanırken, kuramsal alt yapının oluşturulmasıyla birlikte olayları tanıma ve bunları yorumlama yeteneklerinin geliştirilmesi için, anlatım, sunuş ve örnek olaylar üzerinde problem çözme tekniklerinin yanı sıra öğrencilerin gözlem yaparak gerçek işletmeler üzerinde araştırma yapmaları ve dinamik bir sınıf ortamı sağlanmalıdır. Tabi ki, şunu da kabul etmek gerekir ki, öğrenci sayısının fazla olması ve yetersiz derslikler dinamik sınıf ortamının sağlanmasını engellemektedir. Nitekim araştırma sonuçları da bu görüşümüzü desteklemektedir.

Öğretim elemanın kullandığı teknik ve bilgi düzeyi, öğrencilerin gerçekten öğrendiklerini hissetmeleri, onların meslek yaşamını da etkileyecektir. Muhasebe eğitiminin kalitesinin yükseltilmesiyle meslek mensuplarının da kalitesi yükselecektir.

KAYNAKÇA:

- AÇIKGÖZ ÜN, K.** *Etkili Öğrenme ve Öğretme*, İzmir 1998
- AYSAN, A.M.** "Türkiye'de Muhasebe Eğitimi Nasıl Yapılmalıdır?" I. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, 1979, s.260
- BEYAZITLI, Ercan** "Türkiye'de Muhasebe Eğitimi", Gelecek Yüzyılda Muhasebe Eğitimi, 2002, TURMOB Yayınları
- BOYD, D.T., BOYD. S., BOYD. W.L.** "Changes In Accounting Education: Improving Principles Content For Better Understanding", Journal Of Education For Business, Sept.-Oct., Vol.76, Issue 1, 2000, p.36.
- DEMİRKAN, Şefika** "Muhasebe Eğitim Yöntemleri", XX. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Mayıs 2001, s.51-65.
- ERDOĞAN, Melih** "Teknolojik Gelişmelerin Muhasebe ve Muhasebe Eğitimine Etkileri (RAPOR)", Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, Cilt 2, Sayı 4, Aralık 2000, s.113-118.

GRIBBIN, D.W., KARNES, A. "Accounting Practitioners' Views Of the Relative Importance Of Teaching And Research In Accounting Education", Journal Of Education For Business, Vol. 70, Issue. 4, 1995, p. 215.

134

KARAAĞAÇLI, M. Mesleki Eğitimde Öğrenme ve Öğretme Teknikleri, 2002, Gazi Kitabevi

MAY, G.S., WINDAL F.W., SYLVESTRE J. "The Need For Change In Accounting Education: An Educator Survey", Journal Of Accounting Education, Vol.13, No.1, 1995, pp.21-43.

SAYIN, Ş., YEĞİNBOY, Y. "Yüksek Öğretimde Muhasebe Eğitiminin Etkinliği", XX. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Mayıs 2001, s.67

ORHANER, E., TUNÇ, A. Öğrenme ve Öğretme, 2001, Gazi Kitabevi

ÖZBİRECİKLİ, Mehmet "Dinamik Muhasebe Öğretimi İçin Yeni Yaklaşımlar" XIX. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Mayıs 2000 s.75

WYNER, JANE C. "Accounting Education", Change, Jan-Feb. Issue 1, 1993, p.12.